

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФІТОФАРМ»

**ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
“ФІТОФАРМ”
за 2024 рік**

м. Київ 2025 р.

Загальні відомості

Повне найменування підприємства	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІТОФАРМ"
Організаційно-правова форма підприємства	Приватне акціонерне товариство
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	05430596
Юридична адреса	02100, м. Київ, бульвар Верховної Ради, буд.7, поверх 3, приміщення 18
Адреса потужностей контрактного виробництва	1) 37500, Полтавська обл., м. Лубни, вул. Барвінкова, 16 2) 40035, Сумська обл., м. Суми, вул. Харківська, 6 3) 18028, м. Черкаси, вул. лейтенанта Мукана, дом14А 4) 69063, м. Запоріжжя, вул. Академіка Амосова, дом75
Телефон	(044) 390-52-91
E-mail	info@fitofarm.ua

Звіт про управління розміщений в мережі Інтернет на сторінці www.fitofarm.ua «   » _____ 2025р.

ЗМІСТ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	4
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ	13
3. ЛІКВІДНІСТЬ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	16
4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	21
5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА КАДРОВА ПОЛІТИКА	22
6. РИЗИКИ.....	25
7. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ	28
8. ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ.....	34
9. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	34
10. КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ.....	35

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ПРАТ «ФІТОФАРМ»— національна фармацевтична компанія України, визнане одним із критичних підприємств для економіки та розвитку держави.

Портфель компанії налічує більше 80 найменувань лікарських препаратів як рослинного, так і синтетичного походження, що застосовуються в хірургії, дерматології, ортопедії, педіатрії, кардіології, гінекології, терапії та інших областях сучасної медицини. Продукція ПРАТ «ФІТОФАРМ» до повномасштабного вторгнення РФ експортувалася в країни Прибалтики, Грузію, Азербайджан, Таджикистан, Молдову. У 2024 році експорт відсутній.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» -українська фармацевтична компанія з великим досвідом у виробництві ефективних та доступних для населення лікарських засобів.

Історія компанії ПРАТ «ФІТОФАРМ»

1974 рік - Рік заснування Артемівського фармацевтичного заводу. Підприємство виробляє лікарські препарати, виготовлені з рослинної сировини

1991 рік - Початок випуску препаратів галенового виробництва під назвою «Фітококтейлі» різної спрямованості: шлункові, печінкові, від застуди і т.д.

1995 рік - Підприємство перетворене у відкрите акціонерне товариство «Фітофарм». Проведена модернізація заводу, розширено штат і асортимент лікарських засобів.

2006-2010 роки - Відкриваються офіси в семи регіонах України. За період 2006 — 2010 рр. «Фітофарм» виводить на ринок більше 20 нових препаратів, серед яких продукти як власної розробки, так і перші в Україні генерики. Починає експорт продукції в Прибалтику, Грузію, Таджикистан, Азербайджан, Молдову.

2011 рік - ВАТ «Фітофарм» перетворено в публічне акціонерне товариство

2012 рік - У цьому році «Фітофарм» успішно пройшов сертифікаційний аудит, який підтвердив компетентність підприємства та відповідність вимогам стандарту ISO 9001:2008 у заявленій галузі сертифікації «Розробка, виробництво і реалізація лікарських засобів»

2014 рік - Завод в Бахмуті (Артемівську) опинився в зоні АТО. Компанії вдалося зберегти безперебійну роботу підприємства і забезпечити необхідними медикаментами жителів Донбасу та всієї України. Завдяки успішним показникам роботи в 2014 році

компанія була визнана гідною найвищої нагороди за досягнення у фармацевтичній галузі України «Панацея», здобувши почесний титул «Компанія року»

2017 рік - Проведена реорганізація компанії в ПРАТ «ФІТОФАРМ», Компанія успішно пройшла ресертифікаційний аудит, який в черговий раз підтвердив компетентність підприємства та відповідність вимогам стандарту ISO 9001:2008.

2018-2021 роки – ПРАТ «ФІТОФАРМ» міцно займає 13 місце серед вітчизняних виробників фармпродукції. Успішно пройдений ресертифікаційний аудит на відповідність стандартам ISO 9001:2008 та ліцензійна перевірка. Компанія демонструвала вражаючі темпи зростання. За підсумками 2020 р., в роздрібному ринку Еі (індекс еволюції) ПРАТ «ФІТОФАРМ» становив 104*, компанія увійшла в топ-25 кращих роботодавців України за рейтингом всеукраїнського бізнес-аналітичного видання «Власть денег», та стала переможцем Національної премії «Вибір Країни 2020»

2022 рік –у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, ПРАТ «ФІТОФАРМ» вимушений був звернути виробничу діяльність у м. Бахмут у квітні 2022р. Нажаль, місце нашого виробництва опинилося під обстрілами ворога. Ми не готові ризикувати життям співробітників, тому заморозили виробничі потужності у м. Бахмут з надією повернутися до роботи на них у мирному майбутньому. Але ПРАТ «ФІТОФАРМ» продовжує працювати. Робочі процеси не переривалися ні на один день. Адже життя продовжується, і люди потребують ліків. Особливо вони необхідні нашим захисникам.

Тому першим нашим кроком стало відтворення найнеобхідніших у воєнних умовах препаратів на базі контрактного виробництва (виробництво препаратів під брендом та за технологіями «ФІТОФАРМ» на партнерських потужностях). Було прийняте рішення про виробництво нашої продукції на потужностях інших фармацевтичних підприємств на контрактних умовах. Вже в червні були отримані перші серії контрактних ліків, які відразу пішли в реалізацію.

Основні види діяльності ПРАТ « ФІТОФАРМ »:

- виготовлення та розфасовка, оптова реалізація покупцям медичних препаратів та лікарських засобів, виробів медичного призначення, а також косметичних засобів;
- виробнича і комерційна діяльність з метою одержання прибутку та інші види діяльності, які не заборонені законодавством України.

Основна діяльність підприємства направлена на використання біологічно активних речовин рослинного походження для виготовлення лікарських засобів та виготовлення актуальних органічних препаратів іншої цінової категорії, які користуються високим попитом.

За всю історію існування підприємство освоїло випуск більше 100 найменувань готових лікарських форм серед яких гемо статичні, протизапальні, протиревматичні засоби, антисептичні засоби, засоби, які впливають на харчову діяльність, на центральну нервову систему, на сердечну діяльність, засоби від кашлю. Деякі препарати індивідуально випускаються тільки ПРАТ "ФИТОФАРМ": засоби для укріплення волосся, рідина для пом'якшення шкіри рук, лінійка засобів від кашлю "Екстратерм".

На підприємстві велика увага приділяється рекламній продукції, реконструкції діючого виробництва згідно з Міжнародними правилами СМР, впровадження нових технологій. Активно застосовуються наукові розробки ГНЦЛС для вдосконалення медичних препаратів та розширення номенклатури медикаментів, у зв'язку з чим було вдосконалено ряд технологічних процесів, покращенні умови праці. Розробляються НТД на виробництво нових лікарських засобів. До війни продукція стабільно користувалася попитом у таких країнах як Грузія, Азербайджан, Туркменія та Естонія.

У 2024 році динаміка продаж ТОП українських виробників в порівнянні з минулим роком, виглядає наступним чином:

Динаміка продаж ТОП 20 українських виробників у натуральному виразі, млн. уп.

Компанія	млн. уп.		місце в рейтингу по обсягу продаж	
	2023р	2024р	2023р	2024р
Дарниця	133,9	123,3	1	1
Фармак АО	61,2	63,0	2	2
КВЗ	50,3	47,6	3	3
Корпорация Артериум	40,0	40,6	4	4
Здоровье	33,0	32,7	5	5
Виола	29,9	32,1	6	6
Житомирская ФФ	28,0	25,7	7	7
Асіно	19,6	19,2	8	8
Кусум Фарм	17,3	17,2	9	9
Борщаговский ХФЗ	17,2	16,9	10	10
Юрия-Фарм	15,5	14,9	11	11
Лекхим	9,5	11,5	12	12
Лубны-Фарм	8,8	9,7	13	13
Интерхим	8,2	8,9	14	14
Красная Звезда	6,4	7,6	17	15
Халеон Украина ООО	6,8	7,3	15	16
Сперко	6,1	6,6	18	17
Астрафарм	6,5	6,4	16	18

Тернопольская ФФ	5,6	6,2	19	19
Монфарм	4,8	5,4	20	20
Фитофарм	3,8	2,3	27	24

Динаміка продаж ТОП 20 українських виробників у грошовому виразі, млн.грн.

Компанія	млн.грн.		місце в рейтингу по обсягу продаж	
	2023р	2024р	2023р	2024р
Фармак АО	7 549,2	9 394,8	1	1
Дарница	7 117,0	8 456,7	2	2
Корпорация Артериум	4 530,4	5 478,1	3	3
КВЗ	4 435,1	5 401,5	5	4
Асіно	4 523,4	5 245,6	4	5
Кусум Фарм	3 679,9	4 274,9	6	6
Юрия-Фарм	2 204,2	2 379,1	7	7
Здоровье	2 065,3	2 207,4	8	8
Интерхим	1 808,5	2 003,8	9	9
Борщаговский ХФЗ	1 561,2	1 757,4	10	10
Виола	1 325,5	1 676,1	12	11
Житомирская ФФ	1 473,8	1 526,4	11	12
Лекхим	1 107,6	1 422,4	14	13
Халеон Украина ООО	1 143,5	1 329,8	13	14
Сперко	1 024,5	1 275,4	15	15
Микрохим	749,6	936,5	16	16
Астрафарм	746,2	931,7	17	17
Дилео Фарма	650,5	786,1	18	18
Валартин Фарма	558,1	634,5	19	19
Лубны-Фарм	461,7	633,8	20	20
Фитофарм	376,9	377,7	24	26

Висока якість продукції — одна з найважливіших конкурентних переваг ПРАТ «ФІТОФАРМ». У 2024 році підприємство опинилося у надскладних умовах, але завдяки рішучим діям керівництва компанії та оперативній переорієнтації на контрактне виробництво, підприємству не вдалося утриматися у рейтингу ТОП 20 українських виробників, опустившись на 26 місце по виробництву у грошовому виразі, але у кількості продаж піднялись на 24 місце.

З 2012 року на підприємстві ПРАТ «ФІТОФАРМ» функціонує система менеджменту якості, побудована відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001.

Система охоплює усі структурні підрозділи підприємства та робочі процеси, що забезпечують розробку препарату, вивчення стабільності, реєстрацію, виробництво,

реалізацію, просування лікарських препаратів, а також процеси закупівлі сировини та матеріалів.

Починаючи з 2013 року компанія ПРАТ «ФІТОФАРМ» проходила щорічні аудити на відповідність вимогам стандарту ISO 9001:2008.

У 2018 році ПРАТ «ФІТОФАРМ» успішно пройшло ресертифікаційний аудит компанією «СЖС Україна» по перевірці відповідності системи менеджменту якості підприємства вимогам ISO 9001:2015. Відповідність СМЯ встановленим вимогам - підтверджено.

У квітні 2018 року виробництво, оптова торгівля та лабораторія контролю якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» пройшли планову перевірку Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками на відповідність ліцензійним умовам провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів). Отримані зауваження усунуто, відповідність підтверджена.

У 2019-2022 роках ПРАТ «ФІТОФАРМ» успішно пройшов наглядовий аудит компанією «СЖС Україна» по перевірці відповідності системи менеджменту якості підприємства вимогам ISO 9001:2015. Відповідність СМЯ встановленим вимогам - підтверджена.

В 2020р. на ПРАТ «ФІТОФАРМ» впроваджена система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точка (принципів НАССР), що поширюється на виробництво дієтичних добавок. Створена робоча група НАССР працює над забезпеченням функціонування системи НАССР на підприємстві.

В 2021-2022 р. проведена переоцінка ризиків по процесам СМК, визначені реалізовані ризики та актуалізовані заходи, щодо попередження їх настання.

В травні 2022 р., з урахуванням війни та військових дій в м. Бахмут, ПРАТ «ФІТОФАРМ» вимушений був припинити виробництво фармацевтичної продукції за визначеною адресою, розширити Ліцензію на виробництво та розпочати виробництво на контрактних майданчиках, зі збереженням ключового персоналу для організації цієї роботи.

В період травень-грудень 2022 р і по сьогодні проводиться інтеграція системі якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» в системи якості контрактних виробників, трансфер методів контролю, перенесення технологій та валідація технологічного процесу. При цьому відповідальність за випуск серії несе ПРАТ «ФІТОФАРМ» і залишається гарантом якості, безпеки та ефективності лікарських засобів, що виготовляються на майданчиках контрактних виробників.

Системи якості у контрактних виробників різні, з метою адаптації, внесені суттєві зміни до діючої система якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» з урахуванням відповідності вимогам Ліцензійних умов та GMP.

В грудні 2022р. інтегрована система якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» пройшла перевірку та отримала підтвердження її дієвості.

В серпні 2023 р ПРАТ «ФІТОФАРМ» розширив господарську діяльність з оптової торгівлі лікарськими засобами за місцем провадження діяльності: Аптечний склад №2: Київська обл, м. Бориспіль, вул. Чумацька, 17.

В жовтні 2023 р ПРАТ «ФІТОФАРМ» розширив господарську діяльність з виробництва лікарськими засобами, у зв'язку з відкриттям нового місця провадження діяльності за місцем провадження діяльності: 08303, Київська обл, м. Бориспіль, вул. Чумацька, 17. Напрямок провадження діяльності зберігання та сертифікація лікарських засобів.

В грудні ПРАТ «ФІТОФАРМ» подав заяву на реєстрацію потужностей, та, за рішенням Державної служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, отримав право, як оператор ринку харчових продуктів, а саме, імпортер дієтичних добавок, проводити діяльність з їх транспортування, торгівлі та зберігання за адресою: вул. Чумацька ,17, м. Бориспіль, Київська обл., 08303.

В грудні 2023р. інтегрована система якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» пройшла наглядовий аудит та отримала підтвердження її дієвості.

В червні 2024 р інтегрована система якості ПРАТ «ФІТОФАРМ» пройшла ресертифікаційний аудит на відповідність вимогам ISO 9001:2015 та оновила Сертифікат на систему якості на сферу діяльності: Розробка, виробництво і реалізація лікарських засобів. Реалізація дієтичних добавок.

В липні 2024 р ПРАТ «ФІТОФАРМ» пройшов перевірку та отримав розширення Ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів (далі: Ліцензія), а саме, дозвіл на проведення сертифікації біологічних лікарських засобів. Також, в липні 2024 р розширено перелік лабораторій контролю якості які внесені в Ліцензію, а саме, додано лабораторію відділу контролю якості ПРАТ «ІНФУЗІЯ».

В грудні 2024 ПРАТ «ФІТОФАРМ» вніс зміни в Ліцензію щодо адреси місцезнаходження Товариства.

Протягом 2024 р ПРАТ «ФІТОФАРМ» проводив роботу з актуалізації процесів та адаптації системи якості до оновленого законодавства з урахуванням інтеграції фармацевтичної галузі до європейських вимог.

Ціль ПРАТ «ФІТОФАРМ» - об'єднати найкращу спадщину вітчизняної фармації з найновішими технологіями для створення та виведення на ринок якісних та затребуваних лікарських препаратів для лікарів та пацієнтів.

Мета ПРАТ «ФІТОФАРМ»— забезпечення споживачів високоякісними, ефективними та доступними лікарськими засобами.

Органами управління ПРАТ «ФІТОФАРМ» є загальні збори акціонерів, наглядова рада, генеральний директор.

Організаційна структура ПРАТ «ФІТОФАРМ» представлена на сторінці 11.

Бізнес- Блок.

Департамент маркетингу на чолі з Заступником генерального директора з маркетингу, якому підпорядковуються:

- Служба операційного маркетингу;
- Служба стратегічного маркетингу;

Департамент збуту на чолі з Заступником генерального директора зі збуту, якому підпорядковуються:

- Служба по роботі з ключовими клієнтами;
- Відділ формування попиту;
- Відділ дистрибуції та поставок;
- Відділ торгового маркетингу;
- Відділ збуту.

Відділ аналітики на чолі з начальником відділу аналітики, в підпорядкуванні якого знаходяться:

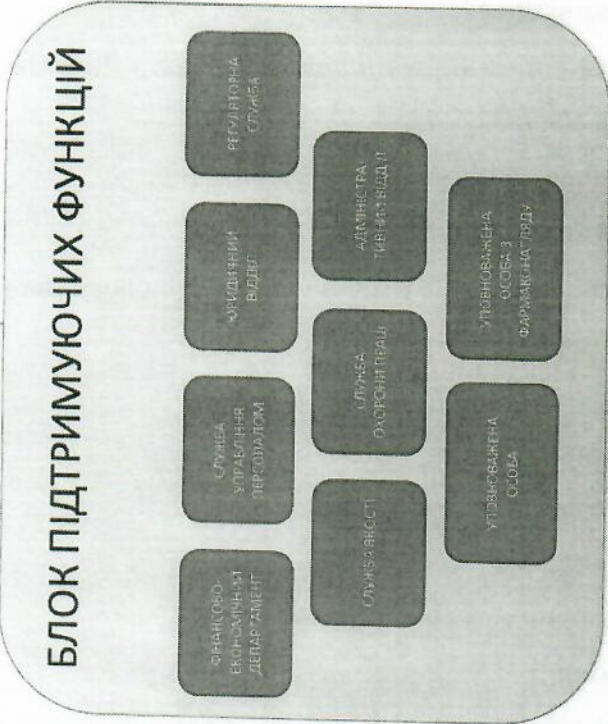
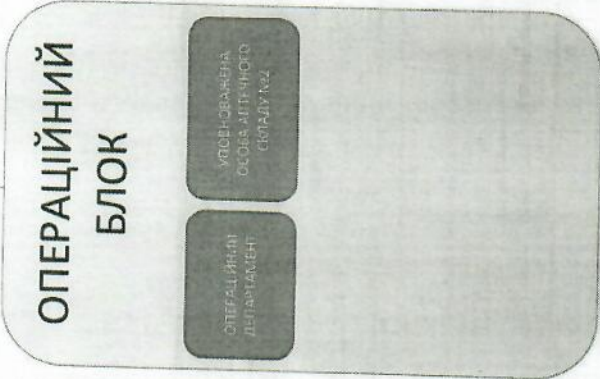
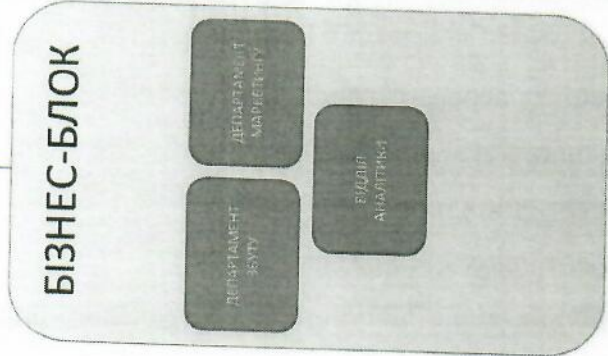
- Аналітики консолідованої інформації;
- Фахівець з ефективності підприємства у роботі з ключовими клієнтами.

НАГЛЯДОВА РАДА

Генеральний директор

Помічник генерального директора

Операційний блок.

Операційний департамент, на чолі з Заступником генерального директора з операційних питань, якому підпорядковуються:

Служба контрактного виробництва на чолі з Директором служби контрактного виробництва, якому підпорядковуються:

- Відділ матеріально-технічного забезпечення;
- Відділ планування виробництва.

Служба логістики на чолі з Керівником служби логістики, якому підпорядковуються:

- Відділ логістики;
- Ділянка автотранспорту.
- Склад готової продукції;
- Склад сировини та матеріалів Бориспіль;
- Аптечний склад №2;
- Склад сировини і матеріалів Лубни;
- Відділ охорони.

Служба виробництва.

Блок підтримуючих функцій.

Служба якості, на чолі з Заступником генерального директора з якості, якому підпорядковуються:

- Відділ забезпечення якості;
- Відділ контролю якості;
- Лабораторія контролю якості.

Регуляторна служба, на чолі з Керівником регуляторної служби, якому підпорядковуються:

- Відділ реєстрації та перереєстрації;
- Відділ фармаконагляду;
- Відділ фармацевтичних розробок;
- Відділ фармацевтичних досліджень.

Фінансова служба, на чолі з Заступником генерального директора з економіки та фінансів, якому підпорядковуються:

- Відділ бухгалтерського та податкового обліку;
- Відділ інформаційних технологій;
- Фінансово-економічний відділ;
- Провідний економіст з фінансової роботи.

Служба управління персоналом, на чолі з Заступником генерального директора з управління персоналом.

Служба охорони праці.

Юридичний відділ.

Адміністративний відділ.

В зв'язку з військовими діями на території України, компанія ПРАТ "ФІТОФАРМ" у 2022 році була вимушена перемістити свої складські приміщення до с. Хотів, Київської області та частково на орендовані площі у м. Новий Розділ, Львівської області. Було прийняте важке рішення про зупинення виробничої діяльності у м. Бахмут, та перехід на контрактне виробництво, в зв'язку з чим у грудні 2022 року була розроблена нова структура підприємства, яка вступила у дію з 1 січня 2023р. В результаті подальшого вдосконалення організаційної структури та бізнес-процесів на підприємстві у 2023 році було орендовано одне складське приміщення в м. Бориспіль, Київської області, пройдено його ліцензування і повністю відмовились від складських приміщень в с. Хотів, Київської області та у м. Новий розділ, Львівської області. Також внесено зміни до організаційної структури, які вступили в дію з 01 травня 2024 року.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

2024 рік видався важким як для всієї України в цілому, так і для компанії ПРАТ "ФІТОФАРМ". Всі зусилля протягом року були спрямовані на збереження бізнесу компанії, передислокації на більш безпечну територію, та утримання на ринку фармпродукції. Станом на початок 2024 року можна сказати, що це вдалося. Протягом 2022-2023 років Компанія заключила договори про виробництво своєї продукції на потужностях інших фармацевтичних підприємств. Завдяки зусиллям фахівців ПРАТ "ФІТОФАРМ" та спеціальній програмі Міністерства охорони здоров'я щодо релокації фармацевтичних підприємств, які розташовані в зоні бойових дій, компанія в червні 2022р вже випускала перші серії контрактних лікарських засобів та щомісячно збільшувала їх обсяг виробництва та продажу.

Динаміка показників ПРАТ "ФІТОФАРМ" 2023-2024 рр.

Назва показників	Од.вим.	Звіт 2023 р.	Звіт 2024 р.	2024р. у % до 2023р.
Обсяг виробництва продукції в оптових цінах	тис.грн	411 377,4	247 239,7	60%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн	380 854,0	337 466,0	89%
Валовий прибуток	тис.грн	298 087,0	275 700,0	92%
Частка експорту в обсязі реалізованої продукції	%	0,2%	0,0%	н/д
Середньооблікова чисельність працюючих	чол	108	98	90%

Середньомісячна заробітна плата 1-го працюючого	грн	36 646,5	43 632,0	119%
--	-----	----------	----------	------

За підсумками поточного року обсяг виробництва промислової товарної продукції у діючих оптових цінах склав 247 239,7 тис.грн. (за 2022 рік – 411 377,4 тис.грн.), в тому числі по видах:

Основні види продукції	Обсяг виробництва 2024р		
	у натуральній формі, тис. фасовок	у горшовій формі, тис.грн.	у відсотках до всієї виробленої продукції%
Водні розчини	-	-	0%
Екстракти рідкі	-	-	0%
Мазі, пасти, гелі, креми	249,9	16 084,6	7%
Медичні масла та лініменти	65,9	3 956,1	2%
Настоянки та краплі з лік. рослин. сировини	-	-	0%
Очні краплі	-	-	0%
Рослинні лікарські засоби	-	-	0%
Сиропа	-	-	0%
Спиртові розчини та їх суміші	682,3	53 415,5	22%
Таблетки, капсули	694,9	173 783,6	70%
Експорт готової продукції	-	-	0%
Всього	1 692,9	247 239,7	100%

У порівнянні з минулим роком динаміка виробництва продукції по основним видам у натуральній формі виглядає наступним чином:

Основні види продукції	Обсяги виробництва у натуральній формі, тис. фасовок		
	2023 рік	2024 рік	приріст 2024 р до 2023 р, %
Водні розчини	20,5	-	-100%
Екстракти рідкі	-	-	-
Мазі, пасти, гелі, креми	199,4	249,9	25%
Медичні масла та лініменти	127,6	65,9	-48%
Настоянки та краплі з лік. рослин. сировини	-	-	-
Очні краплі	-	-	-
Рослинні лікарські засоби	-	-	-
Сиропа	-	-	-
Спиртові розчини та їх суміші	1 008,4	682,3	-32%
Таблетки, капсули	1 780,5	694,9	-61%
Експорт готової продукції	-	-	-
Всього	3 136,4	1 692,9	-46%

У порівнянні з 2023 роком загальний обсяг виробництва знизився на 46%.

За 2024 рік ПРАТ “ФІТОФАРМ” отримало чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в сумі 337 466 тис.грн. (2023 рік – 380 854 тис.грн.), в тому числі по видах:

Основні види продукції	Обсяг реалізації 2024р		
	у натуральній формі, тис. фасовок	у горшовій формі, тис.грн.	у відсотках до всієї реалізованої продукції%
Водні розчини	-2,9	-67,6	0%
Екстракти рідкі	-	-	-
Мазі, пасти, гелі, креми	249,6	13 675,4	4%
Медичні масла та лініменти	77,0	4 587,0	1%
Настоянки та краплі з лік. рослин. сировини	8,7	173,3	0%
Очні краплі	-	-	-
Рослинні лікарські засоби	-	-	-
Сиропо	0,4	15,3	0%
Спиртові розчини та їх суміші	858,6	62 774,2	19%
Таблетки, капсули	835,4	204 902,3	61%
Експорт готової продукції	14,7	96,4	0%
Дохід від реалізації товарів контрактного виробництва	299,8	51 309,7	15%
Всього	2 341,4	337 466	100%

У порівнянні з минулим роком динаміка реалізації товарної продукції по основним видам у натуральній формі виглядає наступним чином:

Основні види продукції	Обсяги реалізації у натуральній формі, тис. фасовок		
	2023рік	2024рік	приріст 2024 р до 2023р, %
Водні розчини	738,9	-2,9	-100%
Екстракти рідкі	10,2	-	-100%
Мазі, пасти, гелі, креми	287,7	249,6	-13%
Медичні масла та лініменти	198,6	77,0	-61%
Настоянки та краплі з лік. рослин. сировини	259,1	8,7	-97%
Очні краплі	-	-	-
Рослинні лікарські засоби	3,6	-	-100%
Сиропо	18,9	0,4	-98%
Спиртові розчини та їх суміші	999,7	858,6	-14%
Таблетки, капсули	1 271,9	835,4	-34%
Експорт готової продукції	105,3	14,7	-86%
Товари контрактного виробництва	288,8	299,8	4%
Всього	4 182,7	2 341,4	-44%

Підприємство за підсумком роботи 2024 року отримало валовий прибуток у розмірі 275 700 тис.грн. (за 2023 рік 298 087 тис.грн). Зменшення до минулого року склало - 8%.

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника за 2024 рік вище на 19% в порівнянні з минулим роком: 43 632 грн. у 2024 році , проти 36 646 грн. у минулому році. Такий ріст зумовлений зупинкою виробництва у м. Бахмут та звільненням всіх виробничих працівників. У наступному 2025 році заробітна плата одного працівника підприємства поступово зростатиме. Прогнозний показник на 2025 рік –50 176 грн.

Рівень та динаміку завантаження виробничих потужностей у 2024 році неможливо визначити у зв'язку з тим, що підприємство не виробляє саме продукцію з початку повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року.

З березня 2022 року по квітень 2022 року велися роботи по закінченню процесів виробництва, та евакуації виробничих активів до більш безпечних місць України. З травня 2022 року виробництво у Бахмуті було зупинене повністю.

Починаючи з червня 2022 року продукцію для ПРАТ «ФІТОФАРМ» виробляють інші виробники за контрактом.

3. ЛІКВІДНІСТЬ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості. Від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність підприємства. Основною ознакою ліквідності є формальне перевищення вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами. І чим більше це перевищення, тим сприятливіший фінансовий стан має підприємство з позиції ліквідності.

Актуальність визначення ліквідності балансу набуває особливого значення в умовах економічної нестабільності. Така ж проблема виникає, коли необхідно визначити, чи достатньо в установи коштів для розрахунків з кредиторами, тобто здатність ліквідувати (погасити) заборгованість наявними засобами. В даному випадку під ліквідністю мається на увазі наявність у підприємства оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань.

Оцінку ліквідності підприємства виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До них належать:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття);
- коефіцієнт фінансової стійкості (або незалежності);
- коефіцієнт фінансового левериджу (структури капіталу).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$K.a. = \text{Грошові активи} / (\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів})$$

$$K.a. 2017p. = 1\,018 / 53\,179 = 0,02$$

$$K.a. 2018p. = 9 / 112\,145 = 0,001$$

$$K.a. 2019p. = 200 / 81\,186 = 0,0025$$

$$K.a. 2020p. = 3\,035 / 89\,294 = 0,03$$

$$K.a. 2021p. = 4\,433 / 148\,010 = 0,03$$

$$K.a. 2022p. = 5\,539 / 126\,474 = 0,044$$

$$K.a. 2023p. = 10\,728 / 122\,477 = 0,0876$$

$$K.a. 2024p. = 10\,271 / 166\,671 = 0,0616$$

Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,2...0,3. На практиці ж значення бувають значно нижчі, і за цим показником не можна відразу робити негативні висновки про можливість підприємства негайно погасити свої борги, тому що мало ймовірно, щоб всі кредитори підприємства одночасно пред'явили б йому свої вимоги. Слід зазначити, цей показник по ПРАТ «ФІТОФАРМ» за 2024 рік в порівнянні з минулим роком зменшився з 0,0876 до 0,0616, що, хоч і є негативним явищем, але вказує на спрямування зусиль для стабілізації ліквідності компанії, так як цей показник є одним із найвищих за останні 8 років.

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття) характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Оскільки поточні зобов'язання підприємства погашаються в основному за рахунок поточних активів, для забезпечення нормального рівня ліквідності необхідно, щоб вартість поточних активів перевищувала суму поточних зобов'язань. Нормальним значенням даного коефіцієнта вважається 1,5...2,5, але не менше 1. Однак на його рівень впливає галузева належність підприємства, структура запасів, стан дебіторської заборгованості, тривалість виробничого циклу й інші фактори.

Коефіцієнт загальної ліквідності визначається за формулою:

$$K.zl. = (\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}) / (\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів})$$

$$K.zl. 2017p. = (171\,689 + 4034) / 53\,257 = 3,30$$

$$K.zl. 2018p. = (185\,575 + 5205) / 112\,208 = 1,70$$

$$K.zl. 2019p. = (161\,834 + 2006) / 81\,186 = 2,02$$

$$\text{Кзл}_{2020\text{р.}} = (237\,384 + 1693) / 89\,294 = 2,68$$

$$\text{Кзл}_{2021\text{р.}} = (243\,698 + 1518) / 148\,010 = 1,66$$

$$\text{Кзл}_{2022\text{р.}} = 171\,449 / 126\,474 = 1,36$$

$$\text{Кзл}_{2023\text{р.}} = 181\,570 / 128\,477 = 1,41$$

$$\text{Кзл}_{2024\text{р.}} = 244\,381 / 166\,671 = 1,47$$

Коефіцієнт поточної ліквідності відображає спроможність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок поточних активів підприємства та свідчить про те, скільки одиниць оборотних коштів припадає на одну одиницю короткострокових зобов'язань. Так, на початок 2024р. на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 1,41 грн. поточних активів, а станом на 31.12.2024р. – 1,47 грн. поточних активів, тобто спостерігається збільшення даного коефіцієнта, що показує підвищення платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – цей коефіцієнт за змістом аналогічний коефіцієнту покриття, але даний показник розраховується для окремих оборотних активів, коли з розрахунку виключено найменш ліквідну їх частину – запаси. На відміну від попереднього, він враховує якість оборотних активів і є більш суворим показником ліквідності, оскільки при його розрахунку враховуються найбільш ліквідні поточні активи (запаси не враховуються). Виключаються матеріальні запаси не тільки через те, що вони менш ліквідні, а в основному через те, що грошові кошти, які можна одержати у випадку вимушеної реалізації виробничих запасів, можуть бути істотно нижчими за затрати на їх закупку.

Він обчислюється так:

Коефіцієнт шл = (Оборотні активи – Запаси і затрати + Витрати майбутніх періодів) / (Поточні зобов'язання + Доходи майбутніх періодів)

$$\text{Кшл}_{2017\text{р.}} = (171\,689 - 43\,524 + 4\,034) / 53\,257 = 2,48$$

$$\text{Кшл}_{2018\text{р.}} = (185\,575 - 47\,000 + 5\,205) / 112\,208 = 1,28$$

$$\text{Кшл}_{2019\text{р.}} = (161\,834 - 52\,008 + 2\,006) / 81\,186 = 1,38$$

$$\text{Кшл}_{2020\text{р.}} = (237\,384 - 84\,475 + 1693) / 89\,284 = 1,73$$

$$\text{Кшл}_{2021\text{р.}} = (243\,698 - 81\,269 + 1518) / 148\,010 = 1,11$$

$$\text{Кшл}_{2022\text{р.}} = (171\,449 - 67\,756) / 126\,474 = 0,82$$

$$\text{Кшл}_{2023\text{р.}} = (181\,570 - 68\,919) / 128\,477 = 0,88$$

$$\text{Кшл}_{2024\text{р.}} = (244\,381 - 58\,424) / 166\,671 = 1,12$$

Нормативне значення цього коефіцієнта складає 0,8 – 1,5. Оптимальне значення показника залежить від сфери діяльності та особливостей фірми. Значення коефіцієнта в межах нормативу, вказує на те, що в компанії досить ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Однак, для того, щоб сформулювати точні висновки, необхідно порівняти показник з попередніми роками. Слід зазначити, цей показник на ПРАТ «ФІТОФАРМ» за 2024 рік в порівнянні з минулим роком збільшився з 0,88 до 1,12. Це означає, що в 2024 році на одну гривню

поточної заборгованості підприємство має 1,12 гривні ліквідних активів. Збільшення зумовлено тим, що на кінець періоду збільшилися оборотні активи та відсутні витрати майбутніх періодів. Так за 2024 рік:

- частка оборотних активів в активах компанії збільшилася з 0,58 на початок року до 0,83 на кінець року;

- частка власних оборотних коштів в оборотних активах компанії збільшилася з 0,29 на початок року до 0,32 на кінець року;

- частка виробничих запасів в оборотних активах компанії зменшилася з 0,38 на початок року до 0,24 на кінець року;

- частка власних оборотних коштів у покритті запасів і затрат збільшилася з 0,77 на початок року до 1,33 на кінець року.

Коефіцієнт фінансової стійкості (або незалежності) - індикатор, який говорить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується як співвідношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до суми пасивів. Значення коефіцієнта вказує, яку частку активів компанія здатна фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі.

Високе значення показника говорить про гарні перспективи розвитку компанії та низький ризик банкрутства. Низьке значення говорить про те, що існує певний ризик втрати платоспроможності.

Формула розрахунку:

Коефіцієнт фінансової стійкості = Власний капітал / Сума пасивів

Коефіцієнт фінансової стійкості 2017р. = 95 978/256 377 = 0,37

Коефіцієнт фінансової стійкості 2018р. = 137 048/357 248 = 0,38

Коефіцієнт фінансової стійкості 2019р. = 137 872/326 183= 0,42

Коефіцієнт фінансової стійкості 2020р. = 148 009/341 937= 0,43

Коефіцієнт фінансової стійкості 2021р. = 160 086/428 304= 0,37

Коефіцієнт фінансової стійкості 2022р. = 106 602/300 830= 0,35

Коефіцієнт фінансової стійкості 2023р. = 115 674/314 349= 0,37

Коефіцієнт фінансової стійкості 2024р. = 123 017 / 293 559= 0,42

Нормативне значення знаходиться в межах 0,7-0,9.

Частка активів ПРАТ «ФІТОФАРМ», що фінансуються за рахунок постійного капіталу і довгострокових зобов'язань, у 2024 році збільшилася в порівнянні з минулим роком і склала 42%.

Коефіцієнт фінансового левериджу (структури капіталу). Цей показник вказує на рівень левереджа компанії. Фінансовий леверидж (плече фінансового важеля, кредитний важіль, кредитне плече) – це відношення позикових коштів до особистих (інакше кажучи, відповідність між позиковими і особистим капіталом).

Коефіцієнт фінансового левериджу = (Довгострокові кредити банків+ Інші довгострокові зобов'язання)/ Власний капітал

$$K-T_{2017p.} = 105\,909 / 95\,978 = 1,10$$

$$K-T_{2018p.} = 99\,999 / 137\,048 = 0,73$$

$$K-T_{2019p.} = 101\,477 / 137\,872 = 0,74$$

$$K-T_{2020p.} = 100\,000 / 148\,009 = 0,68$$

$$K-T_{2021p.} = 116\,210 / 160\,086 = 0,73$$

$$K-T_{2022p.} = 64\,617 / 106\,602 = 0,61$$

$$K-T_{2023p.} = 67\,667 / 115\,674 = 0,58$$

$$K-T_{2024p.} = 1\,912 / 123\,017 = 0,02$$

Оптимальним, особливо для вітчизняних компаній, вважається рівне співвідношення кредитного та власного капіталу (коли коефіцієнт фінансового левериджу дорівнює 1. Допустимим може бути і значення до 2, а у великих публічних компаній це співвідношення може бути ще більше.

Значення даного показника ПРАТ «ФІТОФАРМ» на кінець 2024р зменшився з 0,58 до 0,02, тобто підприємство в звітному періоді зменшило довгострокові кредити і, в той же час, відбулося збільшення власного капіталу підприємства, за рахунок збільшення отриманого прибутку.

Ефективність використання обігових коштів залежить від багатьох факторів, які можна розділити на зовнішні, які впливають поза залежністю від зацікавленості підприємства і на які підприємство не має можливості вплинути, а також внутрішні, на які підприємство може і повинно мати активний вплив.

Оптимізація платоспроможності та ліквідності підприємства спрямована на досягнення необхідного рівня порівнянності активів та джерел їх формування.

Можливими шляхами покращення ліквідності та платоспроможності можуть бути:

- збільшення надходжень грошових коштів за рахунок збільшення оборотності дебіторської заборгованості;
- контроль та своєчасне погашення кредиторської заборгованості, в рамках умов договору;
- позбавлення неліквідних запасів (тобто запасів товарів або готової продукції які не користуються попитом);
- перегляд номенклатури виробництва, та збільшення продуктового портфелю високорентабельною продукцією, яка користується попитом на ринку збуту;
- пошуки більш дешевих матеріалів та сировини, та альтернативних постачальників.
-

4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

ПРАТ «ФІТОФАРМ» усвідомлює, що його функціонування не повинно призводити до негативних змін у навколишньому середовищі і негативно впливати на здоров'я людини. Мінімізація негативного впливу і забезпечення екологічної безпеки є одними з найважливіших пріоритетів діяльності Товариства.

Стратегічною метою екологічної політики є забезпечення екологічно орієнтованого розвитку Товариства при підтримці високого рівня екологічної безпеки та зниження екологічних ризиків, пов'язаних із здійсненням своєї діяльності, а також ефективний контроль за екологічними аспектами, досягнення найкращих показників по зниженню аварійності, скорочення втрат енергоносіїв, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та раціональне використання природних ресурсів.

З метою виконання вимог законодавства України щодо утилізації лікарських засобів, фармацевтичної сировини та матеріалів, що не підлягають подальшому використанню, побутових відходів та попередження негативного впливу на навколишнє середовище ПРАТ "ФІТОФАРМ" неухильно дотримується імперативних вимог нормативно-правових актів органів державної влади, місцевого самоврядування та внутрішньої системи якості щодо управління відходами.

Накопичення фармацевтичних відходів здійснюється у складі зберігання лікарських засобів та дієтичних добавок у спеціально обладнаних та фізично відокремлених місцях із обмеженим доступом. Накопичення відходів стрейч-плівки, картону, пластикових та скляних виробів здійснюється на території Товариства та підлягає продажу як вторинна сировина. Побутові відходи накопичуються у окремих сміттєвих контейнерах. Відходи відпрацьованого мастила, технічних рідин та автомобільних шин утилізуються станціями технічного обслуговування транспортних засобів, які надає Товариству ремонтні та сервісні послуги.

За 2024 рік у процесі здійснення господарської діяльності було накопичено та знищено 2 164,5 кг. фармацевтичних відходів силами та засобами підрядної організації, яка діє на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами. Побутових відходів накопичено та вивезено на подальшу обробку - 9,9 м. куб. Реалізовано відходів у якості вторинної сировини - 3 579 кг.

Викидів парникових газів, шкідливих речовин у атмосферу не відбувається у зв'язку із відсутністю виробництва.

Використання активної та реактивної електроенергії, води здійснюється для забезпечення функціонування складських площ. Зменшення витрат електроенергії здійснюється шляхом використання енергозберігаючих засобів освітлення, відповідального використання комп'ютерної та побутової техніки. Для економного використання води - здійснюються постійні заходи з контролю за справним станом водопровідної та водомірної арматури, ліквідації аварійних ситуацій.

5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА КАДРОВА ПОЛІТИКА

Загальна спискова чисельність штатних працівників ПРАТ «ФІТОФАРМ» станом на 31.12.2024 склала 126 осіб, в тому числі 74 жінки, та, зокрема, 20 жінок, що посідають керівні посади, що складає 66% частки всіх керівних посад.

З метою забезпечення справедливого розподілу результатів праці, реалізації права працівників на своєчасне отримання заробітної плати і її достатній рівень, задоволення потреб працівників на рівні вище за державні соціальні стандарти і соціальні гарантії, захисту споживчої вартості доходів працівників Товариство гарантує оплату праці працівників в першочерговому порядку. Всі інші платежі здійснюються після виконання основного зобов'язання щодо оплати праці, відповідно до Закону України.

В ПРАТ «ФІТОФАРМ» встановлюються відрядна, відрядно-преміальна, погодинна і погодинно - преміальна системи оплати праці. Працівникам Товариства гарантується нарахування заробітної плати не нижче встановленого державою мінімуму заробітної плати. Розмір зарплати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці, фактично відпрацьованого часу, господарської діяльності товариства, розміру мінімальної заробітної плати, визначеної законодавством і максимальними розмірами не обмежується.

Конкретні розміри посадових окладів працівників встановлюються у кожному випадку індивідуально у відповідності з посадою, кваліфікацією, складністю та умовами виконуваної роботи, і доводяться до відома працівника. Водночас до відома працівника доводиться порядок і строк виплати заробітної плати, умови, згідно з якими можуть здійснюватися утримання із заробітної плати. Розмір місячних посадових окладів визначається у штатному розкладі Товариства.

Для нормування праці ПРАТ «ФІТОФАРМ» забезпечує введення технічно обґрунтованих норм. Затвердження нових норм і перегляд діючих проводиться за погодженням з представником трудового колективу.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» забезпечує відповідність організаційно-технічних умов виробництва (організація праці, технологія, обладнання, оснащення та ін.) на робочих місцях, де вводяться нові норми праці, відповідно до запроектованих при їх розробці.

Виходячи з великої державної ваги і значення питань охорони праці та промислової безпеки для подальшого розвитку суспільного виробництва, потреби створення здорових і безпечних умов праці та реалізації в Україні кращих європейських і світових практик промислової безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, забезпечення реалізації і захисту прав та інтересів працівників та членів їх сімей у сфері соціального захисту та соціального страхування

ПРАТ «ФІТОФАРМ» створює здорові та безпечні умови праці для всіх працівників, в тому числі і в умовах воєнного стану.

З метою сприяння соціальної інтеграції суспільства, формування соціальної солідарності і відповідальності, збалансування інтересів сторін соціального діалогу для подальших прогресивних перетворень країни, досягнення результативності соціального діалогу, підприємство забезпечує соціальні гарантії, які розповсюджуються на всі категорії працівників.

З метою заохочення та мотивації працівників, на умовах, викладених у колективному договорі, положень якого товариство продовжує дотримуватись і під час воєнного стану, підприємство надає працівникам матеріальну допомогу, в тому числі за пошкоджене чи втрачене через активні бойові дії житло, додаткові дні оплачуваної відпустки у зв'язку із сімейними обставинами.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» визначає кадрову політику за принципом гендерної рівності, не допускається дискримінація за будь-якими мотивами як при прийнятті на роботу, так і при просуванні по службі, забезпечує виконання вимог статті 18 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2013 №717.

В області навчання і розвитку персоналу кадрова політика підприємства націлена на підвищення кваліфікації і компетентності співробітників чия кваліфікація та результативність забезпечуватимуть успішне досягнення цілей із мінімальними витратами, що особливо важливо в нинішніх реаліях воєнного стану.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» забезпечує навчання у разі підвищення кваліфікації (професійні тренінги, семінари) працівників в рамках посади, згідно затвердженого плану навчання на рік, а також оплачує здобуття вищого кваліфікаційного рівня або здобуття першої чи другої вищої освіти працівників, що входять до кадрового резерву Товариства. За 2024 рік на підприємстві пройшли підвищення кваліфікації 26 працівників.

Працівникам, які направляються для підвищення кваліфікації з відривом від виробництва, надаються мінімальні державні гарантії, передбачені постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.1997 р. № 695, в т.ч. збереження за час навчання усіх виплат і надбавок, встановлених системою оплати праці ПРАТ «ФІТОФАРМ».

Охорона праці та культура безпеки

Враховуючи військовий стан в Державі, запроваджений з 24 лютого 2022 року, в умовах переміщення складів підприємства з с. Хотів до м. Бориспіль зміни адреси оренди офісу у 2023 році на ПРАТ «ФІТОФАРМ» проводилась робота, спрямована на поліпшення стану охорони праці та культури безпеки, створення безпечних і нешкідливих умов праці, поліпшення санітарно-побутового обслуговування працівників, виконання заходів щодо попередження нещасних випадків на виробництві, дотримання вимог законодавства і нормативно-правових актів в галузі

охорони праці, виконання в установлені строки заходів щодо охорони праці, передбачених розділом VII колективного договору на 2023 рік:

- працівники офісу мають облаштоване приміщення, призначене для укриття співробітників від впливу небезпечних факторів, що виникають унаслідок воєнних дій;
- розроблено інструкцію з охорони праці під час проведення робіт на територіях, пов'язаних з проведенням бойових дій, та інструкцію з охорони праці щодо дистанційної роботи в умовах воєнного стану. Проведено інструктажі з працівниками згідно цих інструкцій;
- отримано Декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам пожежної безпеки;
- закуплено вогнегасники для підприємства та для укриття згідно розрахунків;
- керівниками підрозділів проведена робота по виконанню організаційних заходів:
- проводились навчання, інструктажі та перевірка знань з питань охорони праці в усіх підрозділах підприємства, практичне навчання щодо дій персоналу при виникненні пожежі;
- на навчання та підвищення кваліфікації працівників та керівного складу в спеціалізованих учбових комбінатах було витрачено 2,4 тис. грн.
- працівники підприємства у 2024 році забезпечувались одноразовим та багаторазовим спецодягом, засобами індивідуального захисту, згідно затверджених норм.
- для працівників офісу та складу закуплені аптечки;
- працівники проходили щорічні медичні огляди.

У 2024 році проводилась робота по виконанню санітарно-гігієнічних заходів. Для працівників було організовано проходження вакцинації в медичних закладах м. Київ. Для підвищення імунітету всі працівники підприємства були забезпечені вітамінними комплексами.

В результаті виконання вимог охорони праці всі підрозділи підприємства працювали в 2024 році без виробничих травм та випадків професійних захворювань.

6. РИЗИКИ

Становлення ринкових відносин у економіці України поставило підприємства в принципово нові умови - умови невизначеності та ризику. В діяльності господарчих суб'єктів практично щодня виникає необхідність приймати різного роду рішення, а володіння якомога точною та повною інформацією про проблему та її можливі наслідки є запорукою їх раціональності. Однак, інформація, яка необхідна для прийняття цих рішень, як і всі інші ресурси, найчастіше обмежена, що змушує підприємства функціонувати в умовах неповної інформованості, коли майбутній розвиток ситуацій та кінцеві результати господарських операцій спрогнозувати дуже складно.

Згідно зі статтею 42 Господарського кодексу України, підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами

господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Узагальнюючи викладене вище можна зробити висновок, що діяльність усіх господарюючих суб'єктів завжди супроводжується наявністю ризиків, не виключеннями є і ПРАТ «ФІТОФАРМ». У сучасних умовах стає неможливим управляти підприємством без урахування їх впливу, а для ефективного ведення бізнесу необхідно не тільки знати про присутність ризику, а й уміти правильно ідентифікувати конкретний ризик.

Основні ризики розміщення виробництва на контракті:

1. Можливість виробництва тільки частини препаратів загального обсягу виробництва з причин низької маржинальності та відсутності можливості їх виробництва на інших заводах.
2. Втрата маржинального прибутку.
3. Відсутність можливості швидкого корегування обсягів виробництва продукції та термінів виробництва.
4. Пріоритетність власного виробництва контрактних виробників.
5. Пріоритетність контролю сировини та готової продукції для власного виробництва контрактних виробників.
6. Відсутність постійного контролю з боку замовника.
7. Повна залежність від дій контрактного виробника та як наслідок, підняття цін на послуги.

Основні ризики в діяльності ПРАТ «ФІТОФАРМ» залежать від:

- економічної ситуації в країні, а саме купівельної спроможності населення;
- воєнної ситуації в країні, через запровадження військового стану в країні та ведення воєнних дій на території України;
- жорсткої конкуренції на фармацевтичному ринку (на ринку присутні 130 вітчизняних виробників, які випускають пересічні позиції і мають спроможність пропонувати додаткові знижки покупцям або інші привабливі умови поставки);
- ускладнення при реєстрації продукції в інших країнах;
- наявність спеціалістів по маркетингу та просування нових продуктів на фармацевтичному ринку.

Управління ризиками на ПРАТ «ФІТОФАРМ» включає розробку і реалізацію економічно обґрунтованих рекомендацій і заходів. Управління ризиком спирається на результати оцінки ризиків, техніко-технологічний і економічний аналізи потенціалу і середовища функціонування підприємства, нормативну базу господарювання, що діє, і прогнозовану, економіко-математичні методи, маркетингові та інші дослідження.

Об'єктом оцінки і управління ризиком є стратегічні рішення підприємства, стратегічний план, що містить ряд тверджень майбутнього розвитку зовнішнього по відношенню до

підприємства середовища, рекомендацій по образу дій керівництва і колективу підприємства, прогнозних висловів про реакції на планованих стратегічних заходах споживачів продукції, постачальників сировини, конкурентів і ін.

Починаючи з лютого 2022 року ПРАТ «ФІТОФАРМ», разом з усією країною, живе в інших реаліях, в умовах війни. Це висуває нам нові виклики, загострює старі ризики, що стояли перед компанією, та ставить нові.

В нових реаліях компанії, окрім зниження ризиків та зниження собівартості, потрібно вирішувати і такі питання:

- безпека роботи, наявність команди та готовність працювати;
- наявність виробничих потужностей та лабораторії;
- можливість пошуку та придбання фармацевтичної сировини та матеріалів;
- швидкість та якість випускаємої продукції;
- наявність оборотних коштів.

Першочергова задача – це безпека наших працівників, адже виробництво ПРАТ «ФІТОФАРМ» було розташоване у м. Бахмут і відразу потрапило до зони бойових дій. У короткі терміни була проведена евакуація співробітників у безпечніші регіони України. Більшість переїхала у м. Київ, де розташований головний офіс компанії та складські приміщення. Під час активних воєнних дій робота офісних працівників була переведена у дистанційний режим. Завдяки тому, що компанія багато років працювала над автоматизацією процесів, вона була готова до роботи онлайн і це стало основою фундаменту на якому базувалася керованість підприємства.

Ризику, пов'язаного з втратою виробничих потужностей, нажаль не вдалося уникнути. Компанія та працівники ПРАТ «ФІТОФАРМ» приклали максимум зусиль для того, щоб евакуювати виробниче обладнання, вироблену продукцію та сировину. Була проведена робота по організації складських приміщень в більш безпечних регіонах України, куди і була вивезена готова продукція та сировина. Але фармацевтичне виробництво, це специфічне обладнання та особливі умови, і перевезти потужності з одного місця на інше неможливо. Тому з моменту зупинки заводу у м. Бахмут (це було у квітні) керівництво компанії ухвалило рішення про виробництво нашої продукції на потужностях інших фармацевтичних підприємств на контрактних умовах. Вже в червні місяці була отримана перша партія контрактних ліків з брендом «ФІТОФАРМ». Далі, для зменшення ризиків, ведеться активна робота по заключенню договорів контрактного виробництва та розміщення замовлень в інших країнах.

Ще один ризик, який виникнув в наслідок воєнних дій країни-агресора, це сировина та матеріали, адже фармацевтична галузь є імпортозалежною. Виникли логістичні проблеми з постачанням сировини та матеріалів через недоступність авіасполучення та морських портів, також негативно на ціну впливають валютні коливання. Частково компанії ПРАТ «ФІТОФАРМ» вдалося зменшити цей ризик, коли були евакуйовані запаси сировини та матеріалів, та власний

вантажний автотранспорт. Зараз фахівці компанії успішно налагодили нові логістичні шляхи по доставці сировини та матеріалів для здійснення контрактного виробництва.

Метою управління ризиками є їхня мінімізація або мінімізація їхніх наслідків. Нараження на фінансові ризики виникає в процесі звичайної діяльності Товариства.

Основні фінансові інструменти підприємства, які несуть в собі фінансові ризики, включають грошові кошти, дебіторську заборгованість, кредиторську заборгованість, та піддаються наступним фінансовим ризикам:

- ринковий ризик: зміни на ринку можуть істотно вплинути на активи/зобов'язання. Ринковий ризик складається з ризику процентної ставки і цінового ризику;
- ризик втрати ліквідності: товариство може не виконати своїх зобов'язань з причини недостатності (дефіциту) обігових коштів; тож за певних несприятливих обставин, може бути змушене продати свої активи за більш низькою ціною, ніж їхня справедлива вартість, з метою погашення зобов'язань;
- кредитний ризик: товариство може зазнати збитків у разі невиконання фінансових зобов'язань контрагентами (дебіторами).

Ринковий ризик

Всі фінансові інструменти схильні до ринкового ризику - ризику того, що майбутні ринкові умови можуть знецінити інструмент. Товариство піддається валютному ризику, тому що у звітному році здійснювало валютні операції і має валютні залишки та заборгованості. Ціновим ризиком є ризик того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін. Ці зміни можуть бути викликані факторами, характерними для окремого інструменту або факторами, які впливають на всі інструменти ринку.

Ризик втрати ліквідності

Товариство періодично проводить моніторинг показників ліквідності та вживає заходів, для запобігання зниження встановлених показників ліквідності. Товариство має доступ до фінансування у достатньому обсязі. Товариство здійснює контроль ліквідності, шляхом планування поточної ліквідності. Товариство аналізує терміни платежів, які пов'язані з дебіторською заборгованістю та іншими фінансовими активами, а також прогнозні потоки грошових коштів від операційної діяльності.

Кредитний ризик

Товариство схильне до кредитного ризику, який виражається як ризик того, що контрагент - дебітор не буде здатний в повному обсязі і в певний час погасити свої зобов'язання. Кредитний ризик регулярно контролюється. Управління кредитним ризиком здійснюється, в основному, за допомогою аналізу здатності контрагента сплатити заборгованість. Товариство укладає угоди виключно з відомими та фінансово стабільними сторонами. Кредитний ризик стосується

дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість регулярно перевіряється на існування ознак знецінення, створюються резерви під знецінення за необхідності.

З метою управління ризиками ПРАТ «ФІТОФАРМ» здійснює страхування фінансових ризиків.

Менеджмент приймає рішення з мінімізації ризиків, спираючись на власні знання та досвід, та застосовуючи наявні ресурси.

7. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ

За всю історію існування підприємство освоїло випуск більше 100 найменувань готових лікарських форм серед яких гемостатичні, протизапальні, протиревматичні засоби, антисептичні засоби, засоби ,які впливають на діяльність шлунково-кишкового тракту, на центральну нервову систему, на серцеву діяльність, засоби від кашлю. Деякі препарати індивідуально випускаються тільки ПРАТ "Фітофарм": настойка софори японської, краплі для очей- розчин левоміцетину, цинк сульфату з борною кислотою, засоби для укріплення волосся, рідина для пом'якшення шкіри рук, таблетки амінокапронової кислоти 0,5 №20.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» веде постійну роботу з розробки та реєстрації нових продуктів – як лікарських засобів, так і дієтичних добавок та косметичних продуктів.

У 2007 році асортимент підприємства збільшився на п'ять найменувань життєво важливих лікарських виробів.

У 2010 році випущено на ринок 2 нових лікарських засобів:

- «Азогель» - гель для лікування вугрової хвороби та акне;
- «Стерокорт» крем - кортикостероїд для застосування в дерматології, препарат протиалергійної дії;
- «Раностоп» мазь - антисептичний та дезинфікуючий засіб

У 2011 році у результаті клінічних досліджень підприємство зареєструвало та випустило на фармацевтичний ринок 5 нових препаратів, а саме:

- «Ториксал, таблетки по 10 мг» - сечогінні препарати, високоактивні діуретики, торасемід.
- «Цитрамон-Ф форте, капсули» - анальгетик-антипіретики. Ацетилсаліцилова кислота, комбінації без психолептиків.

- «Ацекардин 75, таблетки по 75 мг» - засіб, який впливає на систему крові та гемопоез. Антитромботичний засіб, кислота ацетилсаліцилова.

- «Алергостоп, таблетки» - антигістамінний препарат з широким спектром дії . Для лікування алергічних станів різного походження.

- «Пантекрем» – крем дерматопротекторної та протизапальної дії.

У 2013 році ПАТ Фітофарм здійснило випуск ще одного нового лікарського засобу:

«Клевазол крем» - оригінальна комбінація антимикотика і антибіотику, для лікування пацієнток з інфекційно-запальними захворюваннями статевих органів.

За 2014 р., згідно плану інноваційної діяльності підприємства, розроблялися та впроваджувалися у виробництво нові, більш перспективні види лікарських препаратів:

- "Пенцикловір " крем з пенцикловіром, аналог Феністил Пенцивира, призначений для лікування рецидивуючого герпесу. Препарат успішно пройшов клінічні дослідження в Інституті дерматології та венерології (м. Харків), та зареєстровано в ДЕЦ МОЗ України. Перший промисловий випуск та вихід на ринок було проведено у 2016 році.

У 2016 році у портфелі ПАТ "Фітофарм" з'явився новий продукт Еротон®Лав, дієтична добавка, капсули № 24 та №48; дієтична добавка, яка є природним афродизіаком для чоловіків та жінок, сприяє нормалізації балансу статевих гормонів та еректильної функції.

У 2018 р., згідно плану інноваційної діяльності підприємства, розроблялися та впроваджувалися у виробництво наступні види лікарських препаратів:

- «Раностоп, розчин» препарат для лікування і профілактики інфекційних ускладнень, дезінфекції рук хірургів, антисептична обробка.

-«Артеджа (Актив, Комплекс, Емульгель)» - лінійка нестероїдних протизапальних та протиревматичних засобів для лікування захворювань опорно-рухового апарата. У травні здійснено перший промисловий випуск одного з препаратів лінійки – Артеджа ін'єкції, знаходиться у продажу з 2го кварталу 2018 р. Артеджа Комплекс та Емульгель зареєстровані у МОЗ України. Планується до впровадження у виробництво у 2019 р.

За 2019 р., були впроваджені у виробництво та виведені на ринок нові перспективні види лікарських препаратів:

- «Артеджа (Актив, Комплекс, Емульгель)» - лінійка нестероїдних протизапальних та протиревматичних засобів для лікування захворювань опорно-рухового апарата.

- «Тріосил», таблетки - препарат гепатопротекторної дії для комплексного лікування захворювань печінки - у лютому 2019 здійснено перший промисловий випуск.

- «Мефенамінова кислота» - нестероїдний протизапальний засіб - у січні 2019 здійснено перший промисловий випуск.

- «Живокосту мазь» - протизапальний, антиоксидантний і стимулюючий регенерацію засіб - у лютому 2019 здійснено перший промисловий випуск Живокосту мазь, 40 г, туба в пачці, у травні здійснено перший промисловий випуск Живокосту мазь, 50 г, банка в пачці.

Також були розроблені і зареєстровані технічні умови та у листопаді 2019 впроважено у виробництво дієтичну добавку «Седафітон Солодкий сон» - новий продукт для розширення продуктової лінійки бренду Седафітон з ефективним дозуванням мелатоніну для нормалізації сну.

З метою розширення лінійки бренду «Екстратерм» ПРАТ «ФІТОФАРМ» розпочало роботу з європейськими виробниками пастилок, та у грудні 2019 здійснило першу поставку в Україну

дієтичної добавки «Екстратерм Ісландський мох» - пастилок з ефективним дозування ісландського моху та вітаміну С для покращення стану при захриплості голосу та імунітету при застудних захворюваннях.

ПРАТ «ФІТОФАРМ» у 2019 році продовжувало роботи з розробки рецептури нових лікарських засобів та дієтичних добавок для розширення своєї присутності в категорії фітопрепаратів.

У 2020 році асортимент підприємства збільшився на 8 продуктів, які були зареєстровані та випущені в ринок відповідно до сформованого попиту на терапевтичні категорії:

1. Дезінфікуючі та антисептичні засоби:

- ЛЗ Спиртол 70% 100 мл
- Дермаклін антисептичний косметичний засіб 40 мл спрей з дозатором, 90 мл флакон
- Дермаклін з евкаліптом антисептичний косметичний засіб 40 мл спрей з дозатором, 90 мл флакон
- ЛЗ Хлоргексидин 100 мл, 200 мл

2. Седативні засоби:

- Седафітон краплі – ЛЗ зареєстровано у вересні 2020 року
- Седафітон Солодкий Сон дієтична – здійснено перше комерційне відвантаження у січні 2020 року

3. Засоби для лікування еректильної дисфункції

- Еротон 50 мг №8, Еротон 100 мг №8

Сумарно розширення асортименту принесло підприємству більше 7 000 000 гривень роздрібних продажів.

У 2020 році підприємство продовжувало роботи з розширення асортименту ра розробки лікарських засобів, дієтичних добавок, косметичних продуктів та розширювало свою співпрацю з провідними світовими виробниками для розширення портфелю.

У 2020 році підприємство поглибило співпрацю з контрактними установами з розробки лікарських засобів, що стало запорукою розширення асортименту у 2022 – 2024 роках у найбільш затребуваних терапевтичних категоріях.

За рахунок проведених робіт в рамках інноваційної діяльності асортимент підприємства збільшиться на 3 нові продукти, які загалом принесуть більше 3 000 000 грн роздрібних продажів.

У 2021 ФІТОФАРМ продовжив роботу відповідно до затвердженої Стратегії 2020 – 2024 з акцентом робіт на фокусних категоріях «Сексуальне здоров'я», «Опорно-руховий апарат», «Застуда», «Стрес» та «Біль». Перспективний портфель нових продуктів поповнився 20 новими продуктами, загальний список перспективних проектів складає 52 найменування.

У 2021 році в асортимент компанії поповнився на 5 нових продуктів з категорії лікарських засобів та дієтичних добавок:

Фокусна категорія «Застуда» - дієтичні добавки:

- Екстратерм пастилки з ісландським мохом, подорожником та вітаміном С зі смаком цитрусу
- Екстратерм пастилки з ісландським мохом, подорожником та вітаміном С зі смаком полуниці
- Екстратерм плющ сироп

Виведення на ринок нових продуктів у фокусній категорії «Застуда» дозволило суттєво покращити ринкові позиції парасолькового бренду «Екстратерм» та зайняти 6 місце в конкурентному ринку лікарських засобів від сухого кашлю з ЛЗ Екстратерм таблетки та 9 місце у конкурентному ринку рослинних продуктів для полегшення першіння в горлі (+ 4 пункти рейтингу у порівнянні з 2020 роком) з ДД Екстратерм пастилки з ісландським мохом.

Фокусна категорія «Стрес» - лікарський засіб Седафітон краплі.

Окремо було завершено багаторічну розробку компанії – гепатопротектор з позитивним впливом на метаболізм Триосил комплекс. Разом з іншими розробками (препарат від нікотинізму, засоби від випадання волосся, засоби для покращення стану слизової оболонки ротової порожнини) дієтична добавка Триосил Комплекс з 2022 року буде формувати нову фокусну категорію «Здоровий спосіб життя».

Загалом за рахунок нових продуктів було сформовано 1,7% загальної виручки за 2021 рік.

Компанія продовжує розробки та пошук контрактних виробників для нових продуктів у портфелі, а також розширює фокусні категорії для розвитку бізнесу – з 2022 року буде додано фокусні категорії «Дерматологія» та «Здоровий спосіб життя».

У зв'язку з початком воєнних дій в лютому 2022 році та закриттям виробництва в квітні 2022 р., основні завдання, які стояли перед компанією «ФІТОФАРМ» - це збалансування системи управління та формування фундаменту для безперебійного функціонування компанії й, відповідно, регулярного надходження лікарських засобів на склад компанії та забезпечення населення країни препаратами ПЕРШОЇ НЕОБХІДНОСТІ, такі як Перекис водню, Хлоргексидин, Брильянтовий зелений, Р-н Йоду, Спиртол, обезболюючі та седативні лікарські засоби. З цією метою, виробництво продукції «ФІТОФАРМ», в короткі терміни, було перенесено на 4ри контрактні майданчики та продовжуються переговори з міжнародними партнерами. Також, компанія приділила особливу увагу допомозі фронту та створенню безпечних робочих місць для співробітників, зокрема модернізації укриття та його матеріально-технічного забезпеченню.

Незважаючи, на воєнні дії, компанія «ФІТОФАРМ» продовжила фармацевтичну розробку нових лікарських засобів:

- «Бетанорм», таблетки 16 та 24 мг»
- «Клевазол», вагінальні свічки
- «Хлородекс», вагінальні свічки

- «Екстратерм Рино», назальний спрей

В другій половині 2022 р., відновила роботи по розробці та виведенню в ринок України нових продуктів, зокрема:

- Почала фармацевтичну розробку разом з контрактним виробником нового продукту вже відомої лінійки бренду Седафітон – «Седафітон Форте», контейнер №30
- Завершила фінальні роботи по нових продуктах «Екстратерм Інтенсив», льодянки №24 та «Тріофорте», капсули №12. Завдяки чому, вже в 1 кв. 2023, продукти вийдуть в ринок
- Подала на реєстрацію новий лікарський засіб «Капсиол», моноدوزи
- Розробила детальний план-графік виходу нових продуктів на 2023-2024 з зміцнення ринкових позицій в фокусних категоріях: «Застуда», «Аналгетики», «Стрес», «Опорно-руховий апарат», «Чоловіче здоров'я», «Жіноче здоров'я», «Дерматологія».

Вже в 2023 році, запланований вихід 4х нових продуктів в категорії «Застуда», «Аналгетики», «Стрес». Компанія «ФІТОФАРМ» продовжує розробки та пошук контрактних виробників для нових продуктів у портфелі, формує базу міжнародних постачальників та потенційних партнерів.

У 2023 році компанія «ФІТОФАРМ» продовжила роботи з розширення портфелю новими продуктами, з метою посилення позицій в фокусних категоріях «Застуда» та «Аналгетики».

Було виведено в ринок два нових продукти:

- «Екстратерм Інтенсив», льодянки №24. Завдяки лончу даного продукту, продукт Екстратерм (льодяники) досягнув річних продажів на рівні 38,9 млн грн. та отримав більш сильні позиції в ринку.
- «Тріофорте», капсули №12 з потенціалом продажів на 20,5 млн грн (в першій рік продажів за підтримки реклами на телебаченні). Поступили в продаж в кінці першого кварталу 2023 року; запланований для збільшення продажів медіа-лонч у 3му кварталі 2023 був відкладений через зміни у регулюванні реклами лікарських засобів.

Також у 2023 році «ФІТОФАРМ» розпочав надання послуг з контрактного виробництва продуктів для інших фармацевтичних компаній.

Було заключено довгостроковий контракт з виробництва продукції під ТМ «Артеджа» та за 2023 р. було виготовлено та реалізовано наступні продукти компанії-замовнику:

- «Артеджа Комплекс», капсули №60,
- «Артеджа Ін'єкції», №10.

На даний час «ФІТОФАРМ» продовжує вести переговори з ще декількома українськими компаніями, які готові закупати продукти «ФІТОФАРМ» під власну промоцію.

У 2024 році компанія «ФІТОФАРМ» продовжує роботу з розширення портфелю новими продуктами.

В 2024 було введено в ринок три наступні продукти в категоріях «Застуда» та «Жіноче здоров'я»:

- «Екстратерм Делюкс, льодяники №24» - інноваційна та унікальна комбінація компонентів для зволоження слизової оболонки горла, зменшення подразнення та підтримки імунітету.

- «Екстратерм Делюкс спрей №1» - інноваційна та унікальна комбінація компонентів для зволоження слизової оболонки горла, зменшення подразнення та підтримки імунітету.

- «Капсиол розчин, по 10 мл №8» - нова, зручна та сучасна форма випуску Капсиолу розчину у формі монодоз.

Оскільки препарат Капсиол є унікальною розробкою ФІТОФАРМ, у 2024 році було отримано Патент на корисну модель виробництва Капсиолу.

У 2025 році заплановано вихід нових продуктів в категорії «Жіноче здоров'я». Компанія продовжує розробки та пошук контрактних виробників для нових продуктів у портфелі, веде перемовини з українськими та міжнародними партнерами щодо контрактного виробництва.

8. КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ

За 2024 рік здійснено капітальних інвестицій у основний капітал ПРАТ «ФІТОФАРМ» на загальну суму 5 249 тис.грн., у тому числі:

- придбання машин та обладнання — 698 тис.грн.,
- придбання транспортних засобів - 4018 тис.грн.,
- придбання інструментів, приладів, меблів – 27 тис.грн.,
- придбання інших основних засобів — 186 тис.грн.,
- придбання нематеріальних активів (програмне забезпечення) — 320 тис.грн.

Введено в експлуатацію за рік на суму 5136 тис.грн., у тому числі:

- основних засобів — 4772 тис.грн.;
- МНМА — 156 тис.грн.;
- нематеріальних активів — 208 тис.грн.

Станом на 31.12.2024 р. вартість незавершених капітальних інвестицій складає 3 818 тис.грн., у т.ч.:

- не введені до експлуатації інші необоротні матеріальні активи — 13 тис.грн.;
- не введені до експлуатації створенні нематеріальні активи (інвестиційні проекти на нові медичні препарати) — 3 805 тис.грн.

9. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Стратегія розвитку компанії ПРАТ «ФІТОФАРМ» на 2024 рік передбачає наступні основні напрямки:

- Збільшення ефективності маркетингових активностей
- Зміну продуктового портфеля - фокус на брендovanі продукти; зменшення долі продукції типу «традиція».
- Ефективне управління продажами та акцент в промоції на наступні терапевтичні ніші: «Сексуальне здоров'я», «Застуда», «Стрес»; розширення фокусних категорій з 2023 року категоріями «Дерматологія» та «Біль»

Розвиток продуктового портфеля передбачає роботу в кількох напрямках:

- 1) зміцнення позицій існуючих брендів;
- 2) розширення асортименту, в рамках портфельної стратегії, вендорними товарами

У 2024 році ПРАТ «ФІТОФАРМ» має намір сфокусувати свої ресурси на наступних перспективних завданнях:

1) Повернення лідерських позицій компанії в категорії «Сексуальне здоров'я». З цією метою у 2022 році було перенесено виробництво бренду Еротон на контрактний майданчик АТ Лубнифарм.

2) Розвиток бренду Седафітон, що також виробляється на потужностях Лубнифарм, - стати лідером серед комбінованих рослинних засобів в категорії «Стрес» шляхом рекламної кампанії на ТВ та на радіо.

3) Розвиток бренду «Екстратерм» з метою увійти до ТОП-5 брендів конкурентного ринку «Протикашльові засоби». З цією метою компанією у 2020 році була розширена лінійка бренду «Екстратерм» новою асортиментною позицією – пастилками з ісландським мохом, які призначені для позбавлення сухого набридливого кашлю. За перший рік продажів нової позиції ринкові продажі досягнули позначки у 2,7 млн гривень та ринкової частки 0,6%. У 2021 році лінійка пастилок була розширена двома новими пастилками для полегшення сухого кашлю та першіння у горлі з інноваційним для ринку України складом та зі смаками – Цитрус та Полуниця. У 2022 році була заведена нова асортиментна позиція – льодяники «Екстратерм Інтенсив», які призначені для позбавлення сухого набридливого кашлю, першіння в горлі та закладеності носа.

У 2022 році затверджено продовження робіт з розширення кількості контрактних майданчиків для диверсифікації ризиків, пов'язаних зі збільшення потреб в обсягах виробництва продукції.

Також важливим напрямком розвитку бізнесу з 2023 року є пошук контрактних майданчиків закордоном для зменшення ризиків, пов'язаних з військовим станом в країні.

Стратегічним та довгостроковим напрямком розвитку бізнесу ПРАТ «ФІТОФАРМ» є пошук інвестицій для проектування та будівництва нового фармацевтичного заводу, який буде відповідати усім сучасним вимогам до фармацевтичного виробництва. Будівництво такого підприємства процес не швидкий, але після закінчення будівництва, компанія буде мати один з найсучасніших фармацевтичних заводів в Європі.

Генеральний директор

ПРАТ «ФІТОФАРМ»

Мар'яна МАРТИНЧУК